

Maailmahariduse visioonidokument

Maailmahariduse visioonidokument 2035

Maailmaharidus on haridus, mis võimaldab inimestel kriitiliselt mõtestada maailma ja oma rolli selles; avada oma silmad, südamed ja meeled maailma tegelikkusele kohalikul ja ülemaailmsel tasandil. See annab inimestele võimaluse mõista, ette kujutada, loota ja tegutseda, et luua maailm, kus valitseb sotsiaalne ja kliimaõiglus, rahu, solidaarsus, õiglus ja võrdsus, keskkonnavaline jätkusuutlikkus ning rahvusvaheline mõistmine. See hõlmab inimõiguste ja mitmekesisuse austamist, kaasamist ja inimväärse elu tagamist kõigile nii praegu kui ka tulevikus. Maailmaharidus tähendab formaalset, mitteformaalset ja informaalset õppimist; see on elukestev ja hõlmab kogu elu. Me peame maailmaharidust hädavajalikuks hariduse ümberkujundamisel ja sellele ümberkujundava jõu andmisel. Allikas: Dublini deklaratsioon, Euroopa strateegiaraamistik maailmahariduse parendamiseks ja selle ulatuse suurendamiseks Euroopas aastani 2050 (2022).

Arengukoostöö Ümarlause (AKÜ) koordineeritud maailmahariduse töörühm ühendab vabaühendusi, haridusasutusi ja ministeeriume ning nende haldusalas tegutsevaid asutusi, mille tegevus on otseselt või kaudselt seotud maailmahariduse edendamisega Eestis. Töörühm tegutseb selle nimel, et valdkonna tegevused oleksid koordineeritud, koostöö sujuv ning teave ja parimad praktikad jõuaksid kõigini süsteemselt.

AKÜ on varem kaardistanud maailmahariduse arenguid Eestis, mille tulemusel valmis 2009. aastal Maailmahariduse paber. Aastal 2019 viis GENE (*Global Education Network in Europe*) läbi maailmahariduse eksperthindamise (*Peer Review*), mis andis Eestile olulisi soovitusi valdkonna edasiarendamiseks. Rahvusvahelisel tasandil on Eesti viimastel aastatel maailmaharidusega üha aktiivsemalt seotud: 2022. aastal allkirjastati Dublini Maailmahariduse deklaratsioon aastani 2050 ning 2023. aastal UNESCO soovitus rahu, inimõiguste ja kestliku arengu hariduse kohta. Mõlemad dokumendid rõhutavad vajadust siduda maailmaharidus lahutamatult haridussektoriga. Esimesed sammud selles suunas tehti ESTDEVi eestvedamisel, kui 2022. aastal loodi Maailmahariduse pädevusmudel.

Arvestades nii varasemaid kui uuemaid juhtnööre ning viimastel aastatel toimunud muutusi ühiskonnas ja haridussektoris, leiavad maailmahariduse töörühma liikmed, et valdkonnal on täna selge vajadus ühtse strateegilise suuna järele nii poliitika kujundamisel kui ka praktilisel rakendamisel. Käesoleva visioonidokumendi loomine on esimene samm selle ühise suuna sõnastamise poole.

Visioonidokumendi koostamiseks viidi läbi küsitlus töörühma liikmete ja teiste maailmaharidusega tegelevate organisatsioonide seas ning 6. novembril 2025 toimus laiendatud maailmahariduse töörühma kohtumine visiooni sisuliseks aruteluks.

Visioonidokumendi koostamise juhtrühma kuulusid Triin Roos (Arengukoostöö Ümarlaud), Maria Sakarias (MTÜ Mondo) ja valdkonna ekspert Johanna Helin. Visioonidokumendi koostamist

toetas Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskuse (ESTDEV) projekti „Avaliku teadlikkuse tõstmine arengukoostööst ja humanitaarabist läbi andmepõhise meediatöö ning praktilise ajakirjanduskursuse“ raames.

Mis on maailmaharidus?

Maailmaharidus on aktiivne õppimisprotsess, mis aitab kujundada teadlikke ja vastutustundlikke maailmakodanikke – inimesi, kes mõistavad globaalsete sündmuste põhjuseid, nende mõju oma elule ning kes soovivad ja oskavad tegutseda õiglasema ja kestlikuma maailma nimel. See toetab süsteemse mõtlemise kujunemist, seoste loomist ja teadlikku tegutsemist.

Maailmaharidus pakub raamistikku ühiskonna võtmeküsimuste kriitiliseks käsitlemiseks, alates kliimamuutustest, keskkonnahoiust ja ülemaailmsetest ebavõrdsustest kuni demokraatia, inimõiguste, soolise võrdsuslikkuse ja kultuurilise mitmekesisuseni. Õppijad mõistavad nii oma rolli probleemide tekkes kui ka seda, millised võimalused on neil lahenduste loomisel.

Maailmaharidus põhineb väärtuskasvatusel ning kasutab osalejaid kaasavaid ja aktiivseid õppemeetodeid, nagu rollimängud, simulatsioonid, projekt- ja uurimuslik õpe. 2025. aastal läbiviidud uuring “Eesti elanike teadmised ja hoiakud maailmahariduse kohta” näitab, et kuigi Eesti elanike, sealhulgas noorte, väärtushoiakud globaalsete teemade suhtes on üldiselt tugevad, ei kandu need tihti üle isiklikuks tegutsemisvalmiduseks. Enamik vastanutest peab oluliseks mõista, kuidas meie valikud mõjutavad teisi riike ja keskkonda maailmas (62%), ning üle poole peab end maailmakodanikuks (54%). Samas usub vaid 32% vastanutest, et nad saavad maailmas esinevate probleemide suhtes ise midagi ette võtta ning ainult 38% tunneb kohustust tegutseda, nähes vaesust või ebaõiglust mujal maailmas. See viitab selgele lõhele teadmiste ja väärtuste ning praktilise tegutsemise vahel. Maailmaharidus aitab seda lõhet vähendada, toetades õppijate enesetõhususe tunnet, väärtuspõhist mõtlemist ja pakkudes praktilisi tegutsemisoskusi ja -võimalusi. Kooliterviklik lähenemine ning formaalse ja mitteformaalse õppe sidumine loovad võimalusi õppida läbi kogemuse ja tegevuse nii koolikeskkonnas kui ka laiemas ühiskonnas, aidates mõista, et igaühel on reaalne roll ja vastutus õiglasema ja kestlikuma maailma kujundamisel.

Eesti on allkirjastanud aastal 2022 Dublini maailmahariduse deklaratsiooni, mis seab sihiks, et aastal 2050 on Euroopas kvaliteetne maailmaharidus inimõigus, ülemaailmne avalik hüve ja ümberkujundav õppeprotsess. Dublini deklaratsioon rõhutab maailmahariduse valdkonnaülest ja interseksionaalset olemust, ajalooliste ja geopoliitiliste seoste mõtestamist ning erinevate kultuuriliste vaatenurkade, sealhulgas vähemuste ja diasporaa kogukondade teadmiste väärtustamist. Samuti toob see esile elukestva ja kogu elu hõlmava maailmahariduse tähtsuse ning vajaduse kaasata laiapõhjaselt erinevaid sidusrühmi, et innustada inimesi nii individuaalselt kui ka kollektiivselt tegutsema sotsiaalsete ja keskkonnavalaste probleemide lahendamisel.

Maailmaharidus Eestis aastal 2025: edasimineked ja väljakutsed

Eestis on maailmaharidust arendatud üle kahekümne aasta ning saavutatud tulemused on sündinud peamiselt vabaühenduste panustamisel ja koostöös. Selle aja jooksul on üles ehitatud tugevad koostöövõrgustikud, korraldatud ulatuslikult koolitusi ning loodud või kohandatud üle 300 õppematerjali. Siiski seisab valdkond silmitsi mitme süsteemse väljakutsega, mis takistavad maailmahariduse järjepidevat ja terviklikku arengut.

Valdkonnaülesed väljakutsed

- **Teadlikkus maailmaharidusest ning ühtne arusaam selle tähendusest ja väärtusest on killustatud.** Paljud õpetajad, õppejõud, ametnikud ja teised haridustöötajad ei oma ühist arusaama maailmahariduse eesmärkidest, sisust ja selle loodavast pedagoogilisest väärtusest või mõistavad seda erinevalt. Mõiste ebaselgus ning süsteemse rakendamise puudumine takistavad ühtsete ootuste, suuniste ja strateegiliste prioriteetide kujunemist, kuigi maailmaharidust on mõnes strateegiadokumendis kaudselt mainitud.
- **Puudub selge riiklik vastutus ja koordineerimine.** Maailmahariduse edendamine ei ole ühegi ministeeriumi kindel vastutusala, mistõttu puudub valdkonnal selge eestvedaja. See põhjustab strateegilise juhtimise, tegevuste ühtse koordineerimise ja pikaajalise arenguplaani killustatust. Praegu puuduvad stabiilsed ja püsivad mehhanismid maailmahariduse rahastamiseks ning mõju hindamiseks.
- **Ressursside nappus piirab valdkonna arengut.** Maailmaharidust on seni rahastatud peamiselt välisprojektidest ja välisministeeriumi arengukoostöö eelarvest, ekspertide ring on väike ning konkurents rahastuse üle on suurenenud.
- **Sektoriülene koostöö ei ole piisav.** Tõhusam koostöö ministeeriumide, vabaühenduste, koolide, noortekeskuste ja teiste asutuste vahel võimaldaks seada läbimõeldud sihte, viia tegevusi tõhusamalt ellu ja mõõta ühiselt nii tulemusi kui mõju.
- **Globaalsete ja keskkonnateemade polariseeriv iseloom tekitab lisapingeid.** Sellised teemad nagu ränne, kultuuriline mitmekesisus, kliimamuutused ja rohepööre võivad ühiskonnas vastandada erinevaid arvamusi, mis võimendub lihtsustatud sõnumite või ka valeinfo tõttu.

Väljakutsed formaalhariduses

- **Koolide lähenemised maailmahariduse rakendamisele on erinevad ning sõltuvad mitmest tegurist, sealhulgas õpetajate ettevalmistusest, kooli olemasolevatest ressurssidest ja juhtkonna fookustest.** Koolid paiknevad maailmahariduse mõtestamisel ja rakendamisel eri etappides, mis on loomulik ja ootuspärane. Samas toob see mitmekesisus esile vajaduse paindlike tugimehhanismide ja valikuvõimaluste järele, mis toetaksid koole nende enda arenguteel.
- **Koolijuhtide teadlikkus maailmaharidusest ja selle võimalikust rollist kooli arengus on ebaühtlane.** See mõjutab, kas ja mil määral rakendatakse maailmaharidust koolis koolitervikliku lähenemisena või piirdub see üksikute õpetajate algatustega.

- **Maailmaharidust nähakse sageli lisategevusena.** Kui seda ei käsitata õppe loomuliku osana, on keeruline kujundada terviklikku ja lõimitud lähenemist nii õppekavas kui igapäevases õppetöös.
- **Ainepõhine ülesehitus takistab seoste loomist.** Ainepõhine õpikorraldus ei toeta alati piisavalt globaalse ja kohaliku tasandi seostamist ning terviklikku maailma mõistmist.
- **Õpetajatel puudub terviklik tugi maailmahariduse rakendamiseks.** Õpetajatel ei ole tihti piisavalt terviklikku ja koordineeritud tuge maailmahariduse rakendamiseks kooli tasandil. Kuigi maailmahariduse materjale ja metoodilisi kogumikke on loodud rohkelt ning mitmed neist on koolides kasutatavad, ei ole nende rakendamine alati süsteemselt lõimitud kooli töökorraldusse. Toetus on sageli projektipõhine või sõltub üksikute õpetajate initsiatiivist, mistõttu tunnevad õpetajad ebakindlust keeruliste või polariseerivate teemade käsitlemisel. Ühiskondlik vastandumine võib seda ebakindlust veelgi süvendada ning rõhutab vajadust selgete, turvaliste ja professionaalsete juhiste ning koolitervikliku toe järele.
- **Maailmaharidus ei ole süsteemselt integreeritud õpetajaharidusse.** Tulevased õpetajad ei saa ülikoolis piisavalt ülevaadet maailmahariduse põhimõtetest, metoodikatest ega vahenditest, mis aitaksid neil enesekindlalt tegutseda. See jätab õpetajad ilma vajalikust ettevalmistusest ja toetusest, mis on oluline nii õpilaste maailmapildi kujundamisel kui ka turvalise õpikeskkonna loomisel.

Väljakutsed mitteformaalses ja elukestvas õppes

- **Mitteformaalne ja elukestev õpe ei ole piisavalt kaasatud maailmahariduse strateegilisse arendamisse.** Mitteformaalne ja elukestev õpe ei ole maailmahariduse strateegilises arendamises piisavalt esindatud. Selle valdkonna esindajate vähene kaasatus piirab mitteformaalse õppe potentsiaali noorte kriitilise mõtlemise, väärtuspõhise arengu ja osalusoskuste toetamisel, sealhulgas noorsootöö ja kogukondlike tegevuste kaudu.

Maailmahariduse visioon aastaks 2035

Käesolev visioon aastaks 2035 kirjeldab maailmahariduse arengu soovitud suundi Eestis. See käsitleb maailmahariduse integreerimist formaalhariduse erinevates tasandites, teadustöö ja mõju hindamise tugevdamist, tugistruktuuride ja metoodikate arendamist ning mitteformaalhariduse rolli aktiivsete, teadlike ja kaasatud maailmakodanike toetamisel, aidates kaasa teadliku ja vastutustundliku ühiskonna kujunemisele.

Maailmahariduse valdkond on tegelikult palju laiem ning hõlmab alusharidust, kutse- ja kõrgharidust, täiendkoolitusi, meediat, avalikku ruumi ning paljusid teisi hariduslikke, kultuurilisi ja ühiskondlikke valdkondi ja tegevusi, mis mõjutavad inimeste globaalsete protsesside mõistmist, väärtuspõhist otsustamist ja aktiivset osalust ühiskonnas. Käesoleva visioonidokumendi koostamine on väike samm maailmahariduse valdkonna arendamise suunas. Tulevikus on oluline kaasata maailmahariduse arendamisse ja rakendamisse senisest süsteemsemalt ja laiemalt erinevaid sidus- ja sihtrühmi, sealhulgas lapsevanemad,

haridustöötajad, noorsootöötajad, meedia, kodanikuühiskond ja poliitikakujundajad, et tagada valdkonna terviklik ja jätkusuutlik areng.

Visioon toob esile põhimõtted ja tegevussuunad, mis toetavad õppijate ja noorte kriitilise mõtlemise, loovuse, meediapädevuse ning teadlikkuse kujunemist oma rollist nii kohaliku kui globaalse kogukonna liikmena, luues aluse avatule, kaasavale ja kestlikule ühiskonnale. Eesti elanike aktiivne panus on vajalik ka selleks, et ühiselt hinnata kestliku arengu eesmärkide (2015–2030) saavutamist ning osaleda uute eesmärkide kujundamises pärast 2030. aastat.

Teistes riikides on olemas maailmahariduse strateegilised dokumendid, mis annavad väärtuslikke õppetunde ja suunavad arengut – head näited on Irimee, Saksamaa, Itaalia, Tšehhi ja Läti strateegiad või tegevuskavad. Eesti saab neist õppida ning liikuda sarnases suunas, toetades maailmaharidust erinevatel tasanditel ja sidusrühmade kaasamist ning tagades kvaliteetse maailmahariduse kättesaadavuse kõigile. Samuti lähtuda Dublini deklaratsiooni kohustustest, suurendades maailmahariduse tähtsust riiklikus poliitikas, toetades sidus- ja kogukondlikku koostööd ning luues tugistruktuurid ja kvaliteedimehhanismid maailmahariduse järjepidevaks arendamiseks.

Alljärgnevad visioonipunktid hõlmavad nii maailmahariduse arenguks vajalikke eeldusi ja tugistruktuure kui ka pikaajalisemaid tulemusi ja mõjusid, mida nende sihipärane rakendamine aitab saavutada. Visioon koondab need ühtseks tervikuks, mis loob aluse edasisele strateegilisele planeerimisele.

1. Riiklikud strateegiad toetavad maailmahariduse valdkonnaülest rakendamist

- Kõik ministeeriumid vastutavad selle eest, et Eesti elanikud saavad arendada oma oskusi ja teadlikkust nii Eesti, Euroopa kui maailmakodanikena.
- Maailmahariduse põhimõtted ja väärtused on selgelt sõnastatud ja nähtavad riiklikes strateegiates, andes suunised formaalharidusele, noorsootööle ning muudele valdkondadele, mis kujundavad inimeste hoiakuid, teadlikkust ja osalusvõimalusi ühiskonnas ning toetades kriitilist mõtlemist, kaasatust, solidaarsust ja kestlikkust.
- Strateegiad toetavad teadmiste, väärtuste ja oskuste arendamist, mis valmistavad inimesi ette kriitiliseks, kaasavaks ja aktiivseks panustamiseks oma kogukonnas ning vastutustundlikuks ja jätkusuutlikuks tegutsemiseks nii kohalikel kui globaalsel tasandil.

2. Maailmaharidus on selgelt sõnastatud haridusvaldkonna strateegilistes dokumentides ja riiklikes õppekavades

- 2035. aastaks on maailmaharidus selgelt osa riiklikest haridusstrateegiatest, mis seovad omavahel formaal-, mitteformaal- ja huvihariduse ning loovad ühtse arusaama maailmahariduse rollist õppija arengus. Maailmahariduse lõimimine riiklikku õppekavasse aitab Eestil täita oma kohustust edendada hariduse kaudu kestlikku arengut (vt ÜRO säästva arengu eesmärk 4.7) ning rahu (vt UNESCO soovitus), tagades, et kõik õppurid omandavad teadmised ja oskused säästva arengu, inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, rahu ja maailmakodaniku pädevuste valdkonnas.

- Maailmaharidus on selgelt kirjeldatud riiklike õppekavade üldosades ja valdkondade ainekavades, koos õppeprotsesside kirjeldustega.
- Maailmakodaniku pädevused on osa üld- ja valdkonnapädevuste hindamisest, tagades, et globaalsete seoste mõistmine, kriitiline mõtlemine, väärtuspõhisus ja vastutustundlik tegutsemine on järjepidevalt toetatud kõigil hariduse tasanditel ja erinevates ainevaldkondades.
- Õppekava toetab ülekoolilist ja süsteemset lähenemist, mis aitab koolidel lõimida maailmahariduse igapäevastesse õppe- ja kasvatustegevustesse ning seob formaalõppe noorsootöö ja kogukonnapõhiste võimalustega.

3. Maailmahariduse toel on õpe on lõimitud, loov ja seostel põhinev

- Maailmaharidus toetab õppeainete ja teemade vahelist lõimimist, luues seoseid kohalike ja globaalsete protsesside, erinevate ainevaldkondade ning õppijate isiklike kogemuste vahel, aidates õppijatel mõtestada keerukaid ühiskondlikke ja üleilmseid nähtusi terviklikult.
- Maailmahariduse raames kasutatakse õppijakeskseid, interaktiivseid ja kultuuritundlikke meetodeid, nagu rollimängud, simulatsioonid ning projekt- ja uurimuslik õpe, mis võimaldavad käsitleda globaalseid teemasid praktiliselt ja kogemuslikult.
- Maailmaharidus toetab õpetaja rolli kujunemist arutelu suunaja ja õppimisprotsessi toetajana, eriti väärtuspõhiste ja mitmetähenduslike teemade käsitlemisel.
- Õppimine maailmahariduse kaudu keskendub päriselulistele küsimustele, mis seovad kohaliku kogemuse globaalse kontekstiga ning aitavad õppijatel mõista oma rolli ja vastutust ühiskonnas.
- Formaali- ja mitteformaalõppe lõimimine maailmahariduse kaudu loob võimalusi siduda kooliõpe vabatahtliku tegevuse, rahvusvaheliste algatuste ja kogukondlike praktikatega, toetades õppijate kriitilist mõtlemist ja tegutsemisvalmidust.

4. Haridustöötajad on pädevad edendama kvaliteetsed maailmaharidust

- Õpetajakoolituses on maailmaharidus integreeritud nii alushariduse, klassiõpetaja, aineõpetaja kui kutseõpetaja õpingutesse, mille abil tulevased õpetajad mõistavad põhjalikult seoseid kohaliku ja globaalse tasandi vahel ning rakendavad maailmahariduse põhimõtteid oma õppetöös.
- Õpetajatel on lisaks kvaliteetsed täiendõppevõimalused (täiendkoolitused, õpiampsud, mikrokraadid), et ennast koolitada maailmahariduse aktuaalsete teemade ja meetodite osas.

5. Tugistruktuurid tagavad ligipääsu maailmahariduse võimalustele

- Maailmahariduse rakendamine ja arendamine põhineb kodanikuühenduste, haridusasutuste ja poliitikakujundajate tugeval partnerlusel, kus arengukoostööga

tegelevad organisatsioonid panustavad globaalsete kogemuste ja sisulise teadmisega ning maailmahariduse fookusega organisatsioonid toovad pedagoogilise ja metoodilise ekspertiisi, võimaldades tegevusi ellu viia koolides, kogukondades ja poliitikakujundamise tasandil.

- Lisaks kodanikuühendustele toimivad kompetentsikeskustena ka aktiivsed koolid ja noortekeskused ning seda eelkõige regionaalsel tasandil, pakkudes teistele koolidele ja noortekeskustele eeskju ning jagades oma kogemusi, õppematerjale ja häid praktikaid. Nad pakuvad koordineeritud tuge eeskätt seal, kus koolide ja noortekeskuste ressursid või kogemused maailmahariduse rakendamiseks on piiratud, aidates tagada ligipääsu kvaliteetsetele õppimisvõimalustele kogu Eestis. Süvendatud maailmahariduse õpetamist ja koostööd toetavad ka koolivõrgustikud, nagu UNESCO koolivõrgustik.
- Kohaliku tasandi koostöö ja kogukonna kaasamine on igapäevane osa maailmahariduse rakendamisest, võimaldades õppijatel ja noortel mõista oma mõju ja vastutust kohalikus ja laiemas süsteemis.
- Maailmahariduse arendamist toetavad rahastusmehhanismid, sealhulgas taotlusvoorud, mis võimaldavad organisatsioonidel ellu viia tegevusi koolides, kogukondades, meedias ja vabaühendustes. Nende kaudu jõuab maailmaharidus laiemalt inimesteni, tekivad uued koostöövõrgustikud, õppematerjalid ja praktikas toimivad lahendused.

6. Teadustöö ja mõju hindamine toetavad valdkonna arengut

- Maailmahariduse uurimuslik tase on oluliselt kasvanud, lõputööde arv suurenenud ning mõju hindamise metoodikad arenenud.
- Akadeemiline koostöö ja uurimistöö toetavad parimate praktikate levikut ning õpetavad, kuidas integreerida maailmaharidus igapäevasesse õppetöösse.

7. Noorsootöö toetab aktiivseid, teadlikke ja kaasatud maailmakodanikke

- Noorsootöötajad on hästi ette valmistatud, neil on juurdepääs koolitustele, tööriistadele ja metoodikale, mis toetavad maailmahariduse rakendamist ja tundlike teemade professionaalset käsitlemist.
- Õppimist toetavad maailmaharidusele suunatud tegevused, eelkõige simulatsioonid ja rollipõhised õppemeetodid, mis arendavad kriitilist mõtlemist ja loovust ning aitavad noortel mõtestada demokraatlikke protsesse ja oma rolli ühiskonnas.
- Noored arendavad meediapädevust, suudavad eristada usaldusväärset infot valeinfost ning siduda globaalseid teemasid oma igapäevaeluga.
- Tagatud on koostöö formaalhariduse, sotsiaal- ja vaimse tervise teenustega, et noored saaksid vajadusel mitmekülgset tuge ja juhendamist.

8. Ühiskond on teadlikum ja vastutustundlikum

- Maailmaharidus on suunatud kõigile ühiskonnaliikmetele ja aitab kujundada teadlikke otsuseid igapäevaelus.

- Eesti meedia kajastab globaalseid teemasid laiahaardeliselt, tasakaalustatult ja erapooletult, aidates inimestel mõista maailmas toimuvaid protsesse ning nende mõju Eestile.
- Avalikkuse meediakirjaoskus on kõrge: inimesed oskavad eristada usaldusväärset infot vale- ja eksitavast sisust ning kasutavad meediat vastutustundlikult, toetades sallivust ning eetilisi ja kestlikke valikuid.
- Riigiasutused kaasavad elanikke kestlikku arengu eesmärgide rakendamisel, seiramisel ning uute eesmärkide arendamisel.
- Kodanikuühendused teavitavad ja kaasavad kodanike globaalsetel teemadel, arendavad koos viise toetada kestlikumad ja õiglasemad kohaliku ja globaalsed keskkonda.
- Aastaks 2035 on Eesti inimesed tänasest avatumad, empaatilisemad ja keskkonnateadlikumad. Nad seovad oma käitumise ja valikud nii kohaliku kui globaalse vastutusega ning toetavad senisest enam arengukoostööd, kestliku arengu eesmärke, inimõigusi, rahvusvahelist ja kohaliku solidaarsust, rahu ja sidusat ühiskonda. Nad on kursis maailma sündmustega ning saavad aru erinevatest vaatenurkadest, megatrendidest ja tulevikustsenaariumitest, mis aitab paremini toime tulla muutustega Eestis, Euroopas ja globaalsel tasandil.

LISA 1: Maailmaharidust käsitlevad strateegilised ja poliitikadokumendid Eestis

Eestis on maailmaharidust käsitletud mitmetes strateegilistes ja poliitikadokumentides, mis annavad suuniseid selle arendamiseks hariduses ning laiemas ühiskonnas. Alljärgnevalt on toodud peamised dokumendid, mis otseselt või kaudselt maailmaharidust kajastavad, koos viidetega, kust täiendavat teavet saab.

Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035

Dokument mainib maailmaharidust kui osa üldpädevuste arendamisest, rõhutades globaalsete seoste mõistmist ja kriitilise mõtlemise arendamist.

Riikliku õppekava üldosa

Maailmaharidus väljendub üldpädevuste, väärtuspõhise õppe ja interdistsiplinaarse õpikäsituse kaudu. Õppekava toetab süsteemset ja lõimitud õppimist, mis aitab õpilastel mõista kohalike tegevuste mõju globaalses kontekstis.

Keskkonnahariduse ja -teadlikkuse tegevuskava 2023-2025

Selle eesmärk on suurendada elanike keskkonnateadlikkust ning edendada süsteemset keskkonnaharidust ja säästvat arengut toetavat haridust.

Arengukoostöö ja humanitaarabi strateegia 2024-2030

Maailmaharidus on strateegias nähtud kui osa arengukoostöö teadlikkuse tõstmisest ning globaalsete teemade lõimimisest haridusse.

Maailmahariduse paber (2009)

Dokument koondab ülevaate maailmahariduse arengust Eestis ning annab soovitusi valdkonna süsteemseks edendamiseks.

GENE (Global Education Network in Europe) Peer Review Eesti 2019

Eksperthinnang Eesti maailmahariduse olukorrale, sh soovitused poliitika kujundamiseks ja praktiliseks rakendamiseks.

Maailmahariduse Euroopa deklaratsioon aastani 2050 (2022)

Euroopa strateegiaraamistik maailmahariduse parendamiseks ja selle ulatuse suurendamiseks Euroopas aastani 2050.

UNESCO Soovitus rahu, inimõiguste ja kestliku arengu hariduse kohta (2023)

Dokument annab juhiseid selleks, kuidas õpetamine ja õppimine peaks arenema 21. sajandil, et saavutada kestav rahu, edendada inimõigusi ja säästvat arengut. UNESCO liikmesriigina Eesti on võtnud kohustuse soovitusi oma haridussektoris rakendada.

Maailmakodaniku pädevusmudel (2022)

ESTDEVi tellitud analüüs arendas mustandi maailmakodaniku pädevustele, mida saab kasutada õppe kavandamiseks õppekava arendusprotsessis, ootuste ja sihiseadete mõistmise toetamiseks õpetamises, ootuste mõistmiseks õppematerjalidele, õpetajakoolituse korraldamisel jne, aga ka objektiivse aluse loomiseks õpilaste pädevuse hindamiseks näiteks üldpädevustestide abil.

LISA 2: Maailmahariduse visioonidokumendi koostamisse panustanud organisatsioonid

Valdkonnas tegutsejad said oma sisendit anda küsitlusele vastamise ja töörühma kohtumise kaudu. Samuti läks visiooni kavand kõikidele töörühma liikmetele täiendamiseks. Sisendit andsid: Arengukoostöö Ümarlaud, MTÜ Mondo, Haridus- ja Teadusministeerium, UNESCO Eesti rahvuslik komisjon, Rakvere Riigigümnaasium, Peipsi Koostöö Keskus, Tartu loodusmaja, Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus – ESTDEV, Eesti Õpilasesinduste Liit, Vivita/Lahenduste Laboratoorium, Eesti Haridusfoorum, Eesti Noorteühenduste Liit ning Noored Kooli. Lisaks andsid valdkonna õpetajad ja teised eraisikud oma panuse, mis on dokumendis kajastatud anonüümselt. Täname siinkohal kõiki osapooli, kes oma teadmiste, kogemuste ja aja panustamisega visioonidokumendi valmimist toetasid.